

**Disputationvm De Censuris In Commvni,
Excommunicatione, Svspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

2 Quos effectus habeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

Ser.
Victoria.

toque in contrarium citantur Victoria supra, & Soto dist. 22. q. 1. art. 1. in principio: nam Victoria, licet dicat, olim fuisse alios modos pœnarum, quæ poterant dici excommunicationes minores nunc tamē; sentit, nullam esse, quæ priuaret participatione vnius sacramenti, & non omnium: Soto vero, licet dicat nomen *Excommunicationis*, deriuatum esse à participatione Eucharistiæ, quæ per antonomasiam dicitur communio, addit nihilominus, eos, qui extra sanctam Communionem se habent, etiam in antiqua Ecclesia subinde à Participatione reliquorum sacramentorum solitos fuisse cohiberi. Quicquid vero sit de præterito tempore, nunc certum est nullā esse propriam censuram, quæ priuaret receptione vnius sacramenti nisi omnibus simul priuando, vt constat ex citatis iuribus in capit. vlt. de cler. excom. ministr. & in c. penult. de sentent. excom. & ex vfu Ecclesiæ. Nam vt infra ostendemus, nulla est excommunicatio minor iure lata, quæ non priuaret participatione omnium sacramentorum: ab homine autem raro, aut nunquam fertur excommunicatio minor. Et quamuis interdum prohibeatur quis ab vfu, v.g. solius Eucharistiæ ex præcepto confessoris, aut superioris, vel iudicis Ecclesiastici, vt sumitur ex c. Accedens, dist. 50. tamen illa non est propria censura, sed vel pœna quædam præcedentis peccati, vel iustum præceptum, quod propter reuerentiam tanti sacramenti, vel ob aliam iustam causam imponitur. Non oportet ergo tot species excommunicationum minorum distinguere, quot sunt species sacramentorum, quia licet possint à nobis fingi, tamē in censuris ab Ecclesia institutis non dantur, sed vna, quæ priuaret omnium sacramentorum participatione.

SECTIO II.

Quos effectus habeat excommunicatio minor.

Conclusio

Contr.
Vgolin.
Obiectio.

VAESTIO hæc ex dictis in superiori facillime definitur. Dicendum est enim proprium, & adæquatum effectum huius censure esse, priuare hominem vfu, & participatione sacramentorum: quod patet ex definitione data, & ex iuribus vnde illam sumptimus, & ex c. Nobis, de exceptionibus, & ex omnium sententia apud Couarr. in cap. Alma. pa. §. 8. & Vgolin. tab. 3. cap. 6. §. 1. & Summistas verb. *Excommunicatio*. Dices, hic effectus communis est excommunicationi maiori: ergo non est proprius excommunicationis minoris. Respondetur ex superius dictis, hæc duo comparari per modum totius & partis, nam excommunicatio maior includit quicquid minor, & aliquid aliud: vnde cū dicitur hic effectus proprius excommunicationis minoris, vel nō sit comparatio ad maiorem, sed ad alias censuras, vel intelligendum est cum præcisione, & adæquatione: nam excludere à receptione sacramentorum est, vt ita dicam, adæquatum obiectum excommunicationis minoris, non vero maioris, licet sub eius obiecto comprehendantur, sicut color, vel sonus continentur sub obiecto sensus communis, licet ipsa sint obiecta adæquata quorundā particularium sensuum.

Peccat gra-
uiter sacra-
menta reci-
piens cum
hac censura

Atque hinc sequitur peccare grauiter, qui cum hac censura suscipit sacramenta, licet ipsa sacramenta valida sint: Prior pars probatur ex dicto capit. vltimo de cleric. excom. ministr. vbi dicitur grauiter peccare qui celebrat minori excommunicatione ligatus: ergo qui alia suscipit sacramenta: quia qualibet receptio est materia grauis, sacra, & prohibita, licet differant secundum magis, & minus. Sicut etiam maius peccatum est ea suscipere cū maiori excommunicatione: hoc autem nō excludit quin hoc

etiam graue & mortale sit. Altera pars nota est, quia prohibitio Ecclesiæ non irritat sacramentum, si eliciatur debita materia, & forma à legitimo ministro applicatur, & à fortiori patet ex dictis de excommunicatione maiori.

Addendum vero est propter hoc peccatum, vel celebrando cum hac censura non incurri irregularitatem. Quod expresse traditur in dict. cap. vltimo de cleric. excom. ministr. Ratio est, tū quia talis irregularitas non est in iure expressa, tum etiam, quia propter solam susceptionem sacramenti, vt si non incurritur irregularitas, sed propter indebitam ordinis administrationem, à qua per censuram aliquis prohibetur, vt infra suo loco videbimus hic autem celebrans ligatus minori excommunicatione non peccat propter administrationem ordinis sed propter solam susceptionem sacramenti, vt iam dicam. Addito etiam, nullam certam penam esse ipsi iure impositam propter hanc culpam, sed arbitrio iudicis, vel superioris puniendam esse, vt notauit Glossa in dict. cap. vlt. de cleric. excom. ministr. vnde falsum existimo, quod dicit Syluester verb. *Excommunicatio*, 4. in principio, eum, qui cum excommunicatione minoris suscipit sacramentum imprimis characterē, v.g. ordinis priuari effectū vltimato, id est executione. Nam hæc priuatio non fit nisi per suspensionem: quæ ob talem culpam non contrahitur: nullo enim iure lata est, vt diximus.

Atque hinc colligitur, omnes alios actus Ecclesiasticæ communicationis, tam sacros, quā ciuiles seu humanos licitos esse homini ligato sola excommunicatione minori. Hæc est communis sententia, vt videre licet in Syluestro verbo. *Excommunicatio*, 4. n. 5. & Nauarr. in Summa, cap. 27. & Couarr. dist. 5. cap. 10. n. 3. Et ex parte colligitur ex dict. cap. vlt. vbi dicitur: *Eum, qui sic excommunicatus est, non esse prohibitum eligere, vel ea, quæ iurisditionis sunt, exercere*. Ergo multo minus est prohibitus ab aliis actibus humanæ communicationis, quæ iurisditionem non requirunt. Præterea in cap. A nobis, de exceptionibus, ponitur particula exclusiua, *santum à sacramentorum participatione est remouus*: ergo reliqua licita sunt, quia nō sunt prohibita. Quapropter huiusmodi excommunicatus & Missam audire, & alia diuina, quæ sacramenta non sunt, participare potest, vt Theologus docet in 4. d. 18. Præsertim Palud. Gabriel, & Maior, & Adrian. q. 3. de Clauibus. Vbi recte etiam addit, posse huiusmodi excommunicatum absolueri aliū ab excommunicatione, vt colligitur ex cap. Duobus, de sentent. excom. Et ratio est, quia non iurisditione, aut vfu eius, iuxta dict. cap. vlt. Et eadem ratione potest aliis negotiis interesse, vel in iudicio, vel extra illud, ac denique quacūque communicatione vri. Et ob eandem rem non est priuatus communibus suffragiis Ecclesiæ: tum quia non est præclusus ab illa tum etiam, quia illa dictio exclusiua, *santum*, hæc omnia complectitur.

Ligatus minori excommunicatione licitè sacramenta ministrat.

VAE tamen supersunt difficultates circa hanc generalem illationem. Prima est, nam ex illa sequitur Sacerdotem ligatum minori excommunicatione posse licite, & absque peccato ministrare sacramenta, quia solum est prohibitus à passiva receptione: actiua autē ministratio distincta est, & per se non requirit receptionem: ergo non erit illi prohibita, erit ergo licita: consequens autem videtur contra expressa verba Gregorij IX. in dict. cap. vlt. de cleric. excom. ministr. dicentis: *Peccat autem conferendo ecclesiastica sacramenta*: ergo.

Propter quod quidam dicunt peccare grauiter, qui ministrat sacramenta cum minori excommunicatione:

ratione. Tenet Innocentius dict. cap. ult. (Abbas autem ibi falso citatur) & Adrianus in 4. quæst. 3. de clauibus, §. Pro huius solutione. Maior 4. dist. 18. quæst. 2. §. 1. Syluester, Excommunicatio. 4. nu. 1. Fauet l. 6. n. tit. 9. partit. sed loquitur æquiuoce de excommunicatione minori, iuxta dicta in sect. præcedenti. Illa ergo sententia falsa est. Primo, quia in dict. ca. A nobis, de exceptionibus exclusiue dicitur, tantum à participatione. Dices, intelligi à participatione etiam actiua. Sed repugnat in primis proprietas huius vocis, participationis, quæ non significat effectiorem, sed receptionem sacramenti. Deinde repugnat expressa interpretatio eiusdem Gregorij IX. in dict. cap. ult. dicentis, hanc participationem in sola consistere perceptione, & non in actiua ministerio. Ex quo ibidem concludit, sic excommunicatum non esse remotum à collatione sacramentorum. Nec refert, quod Pontifex ibi utitur verbo videndi, dicens: Cum non videatur à collatione, &c. quod verbum dubitationem potius, quam constantem sententiam indicat: hoc (inquam) non refert, nam illo modo loquendi sæpe significatur absoluta assertio, & veritas rei, & ita accipiendum esse cum à lege profertur, notauit Iasson. in l. Clam possidere, §. Qui ad nudinas. nu. 45. ff. de Acquiren. posses. & in illo textu est necessaria interpretatio: nam Pontifex absolute affirmat sacramenta collata à sic excommunicato, virtutis non carere effectum, & rationem subdit, cum videatur à sacramentorum collatione remotus: ergo perinde fuit, ac si diceret, cum non sit: alioqui ratio non esset conclusioni proportionata.

Præterea alij sentiunt, sic excommunicatum, per se loquendo, non peccare administrando sacramenta. Ita tenuit Hostiensis ibi, quem sequitur Nauarrus dict. ca. 27. nu. 24. & idem tenet Ioannes de Lignan. tractatu de censuris, §. 13. & alij supra citati. Fundamentum est, quia per talem censuram non remouetur quis à collatione sacramentorum, vt ostensum est: ergo non est illi prohibita: ergo non peccat conferendo. Patet consequentia, quia talis actio in tali persona non est per se mala: ergo si non est aliunde prohibita, non est vnde peccaminosa sit: Quid est ergo quod Pontifex dicto c. ult. ait. Peccat autem conferendo ecclesiastica sacramenta? Responso communis est, illa verba intelligi, de illa collatione eorum, vt Episcopus ordinando in sacris, quia simul sacrum facit, & communicat, non tamen peccabit confirmando: quia tunc ita confert vnum sacramentum, vt nullum recipiat. Similiter Sacerdos si excommunicatus peccabit Eucharistiam conferendo, quia necesse est, vt illam recipiat, tamen si illam ministrat ex præconsecratis formulis, non peccabit, qui potest id facere non participando illam. Ita significauit Abbas ibi, nu. 1. & 3. vbi ait, excommunicationem minorem non inducere suspensionem ordinum, sed tantum priuare participatione sacramentorum: & ideo qui sic celebrat, non attentare officium sibi interdicitur, sed ideo peccare, quia participat ex sacramento. Vnde quod in illo textu dicitur, Peccat autem ipsa conferendo, videtur ipse exponere, id est celebrando, seu celebratione conferendo.

Non caret tamen difficultate illa expositio, tum quia nemo participat sacramentum, cum illud confert, nisi qui celebrat, si ergo Pontifex in illo posteriori §. solum loqueretur de eo, qui confert sacramentum illud recipiendo, nihil nouum diceret, sed repeteret, quod in principio capitis dixerat: Peccare sic excommunicatum celebrando: at Pontifex illud addidit tanquam quid nouum, & distinctum: tum etiam quia illa posterior assertio Pontificis non esset per se, sed valde per accidens: vnde non fuisset ita absolute proferenda, imo in rigore esset falsa: Explicatur omnia, quia actio conferendi sacramentum ex se separabilis est à participatione sacramen-

ti: quod autem coniungantur, accidentarium est, solumque concomitanter, vel præsuppositiue concurrunt. Vnde illa duo, scilicet recipere, & ministrare sacramentum quantumuis simul fieri videantur, diuerse manent, & peccatum, quod ibi interuenit, non est in administratione, sed in receptione sacramenti. Addo vt non magis peccet sic excommunicatus celebrans, & ministrans sacramentum, quam celebrans tantum: ergo illa locutio in eo sensu impropria est, & in rigore falsa.

Nihilominus circumstantia, & difficultas illius textus cogit nos, vt dictam expositionem admittamus: nam in eo duo simul dicuntur, quæ videntur repugnantia, scilicet peccare sic excommunicatum conferendo sacramenta, & non esse ab eorum collatione remotum: nam si non est remotus, cur peccat? Ergo oportet exponere, peccare, non ex vi remotionis à collatione sacramentorum, sed ex adiuncta receptione, à qua remotus est, & inde fieri, vt sacramenta ab eo collata non careant effectu, neque apud Deum, neque apud Ecclesiam. Vnde ad obiectionem respondendum est, illum versiculum, Peccat autem, &c. referri ad initium capitis, & consequenter in eo sermonem esse de Sacerdote sic excommunicato celebrante, quod satis indicat illa particula aduersatiua, Autem, quæ ad præterita refertur, & non potest aliter commode referri.

Non ergo de quocumque Sacerdote sic excommunicato, sed de celebrante, ait Pontifex, peccare sacramentum ministrando. Quod non superfluum, sed ex necessitate addidit, vt declararet, non obstante illo peccato, talia sacramenta habere suum integrum actum absque ulla suspensione, vel alia ecclesiastica pœna, quia illud peccatum non prouenit formaliter ex collatione, sed ex participatione sacramenti. Et ideo non obstat, quod huiusmodi culpa sit quasi per accidens respectu collationis sacramenti, quia iuxta subiectam materiam sermo erat de collatione sacramenti habente talem circumstantiam, De qua moraliter loquendo, vere & in rigore dici potest quod peccaminosa sit, tum quia, licet hæc censura directe non prohibeat vsum actiui sacramentorum, tamen prohibendo passiuum, ex consequenti prohibet illum actiui, qui sine passiuo esse non potest, sicut statim dicemus de electione: tum etiam quia hic & nunc fit tali modo, & per talia media, vt sine peccato exerceri non possit. Vnde, licet tota ratio illius malitiæ proueniat ex participatione sacramenti, tamen illa redundat in actionem, & inficit totum illud ministerium, quod per modum vnius tunc moraliter fit.

Alteram interpretationem adhibere possumus, vt videlicet per se quidem, ac directe non remoueri quempiam per excommunicationem minorem ab officio administrandi sacramenta: & ideo non peccare grauius, si hoc faciat, nec aliquam penam ecclesiasticam incurrere: Nihilominus tamē, quia talis excommunicatio aliquam indecentiam assert, ideo non carere aliqua culpa, qui in eo statu sacramentum ministrat. Sicut peccatum per se ac directe non vetat ministrare sacramenta, neque hoc formaliter ad eius rationem pertinet: tamen propter indecentiam nouum peccatum est sacramentum ministrare in statu peccati. Ita ergo in præfenti cum duplici moderatione. Vna, vt hoc non extendatur ad alias actiones sacras, præter sacramentorum ministerium propter specialem sanctitatem talis ministerij. Alia, vt tale peccatum veniale tantum censetur: quia illa indecentia parua est, & ita ad peccatum mortale non sufficit. Vnde in illo c. ultimo, cū in principio dixisset Pontifex, peccare grauius sic excommunicatum celebrando, postea solum dixit, peccat autem sacramenta ecclesiastica conferendo, & non addidit, grauius, quia necessarium non est peccatum illud, esse mortale, iuxta hanc interpretationem quam

Lefesm.

Couar.

quā tenet expresse Ledefina in 2. part. 4. q. 25. art. 2. & iuxta illam conciliare vult opiniones supra relatas. Eandem indicauit Couar. dict. 5. 8. num. 2. citatque Ancharranum, Caietanum, & Syluestrum: tamen Syluester verb. *Excommunicatio*, 4. num. 1. & 5. oppositum plane docet: Caietanus vero, verb. *Excommunicatio minor*, aliquantulum fauet, quatenus distinet, & præcise ait, huiusmodi, excommunicatum mortaliter peccare, si se ingerat passiuæ participationi alicuius sacramenti, indicans si se ingerat actiue non peccare mortaliter, sed ad summum venialiter. Et ita etiam facile intelligitur limitatio, quæ in fine illius textus additur, *Dummodo non in contemptu Ecclesiasticæ disciplinae*, & c. Ita ut sensus sit, quamuis sit aliquale peccatum ministrare sacramenta cum illa censura, non tamen esse graue, nec anathemate dignum, nisi ex contemptu fiat.

12
Exclusio
hæc reuocatur.
Non peccat
qui ligatus
excommu-
nicatio minor
sacramentum
ministrat.

Hæc expositio esset probabilis, si verum esset quod supponit, esse peccatū veniale ministrare sacramentum in minori excommunicatione. At hoc non videtur verum. Nam ex vi huius circumstantiæ, & omnibus aliis seclis, nulla sufficiens ratio culpæ ibi apparet. Quia censura hæc per se non est culpa, sed poena, neque etiam necessario supponit culpam mortalem: quod si interdum illam supponat, erit per accidens: poteritque per contritionem auferri: ergo talis censura per se solum coram Deo non affert indignitatem, vel indecentiā, ratione cuius contra rectam rationem sit, aut contra sanctitatem sacramenti illud in eo statu ministrare. Cum ergo alias ex vi talis censuræ illa administratio prohibita directe non sit, nec ex iure positio, neque ex naturalis apparet in eo actu sufficiens ratio culpæ etiam venialis. Destructo autem hoc fundamento tota illa interpretatio ruit. Et ideo prior & solidior, & verior videtur.

Electio eius qui ligatus est minori excommunicatione, an valeat.

23 **S**ecunda difficultas oritur ex eodem cap. ult. dicitur enim ibi, eum, qui minori excommunicatione ligatus est, non posse eligi, & si scienter eligatur, eius electionem irritandam esse. Ex quo sequi videtur non esse veram illam exclusiua, sic excommunicatum tantum passiuæ perceptione sacramentorum esse priuatum: nam priuatus etiā est passiuæ electione, quæ non est participatio alicuius sacramenti. Accedit quod etiam videtur priuatus actiua voce eligendi ex cap. *Ille quotidianus*, de Elect. vbi Pontifex supplet defectum quorundam, qui ad electionem concurrerant minori excommunicatione ligati. Sed hoc secundum non habet difficultatem, nam certum est hanc censuram non priuare iura eligendi, ut patet ex dict. cap. ult. & ex omnium sententia, & quia nullibi lata est talis poena. Neque in dict. cap. Pontifex ait fuisse illum defectum electionis, sed ad tollendos scrupulos, vel ut satisfaceret opposentibus, sub conditione addidit, *Si quis defectus*, & c. Circa priorem ergo partem primo videndum est, quis sit sensus illius clausulæ, & qualis sit hic effectus huius censuræ, & deinde quomodo consonet cum illa Exclusiua, quæ habetur in dicto capitulo, *A nobis*, de Except.

14
De qua electione sit sermo.

Circa priorem partem suppono sermonem ibi esse de Electione ad gradus, dignitates, vel beneficia Ecclesiastica. Nam licet in textu absolute dicatur, huius excommunicati electionem irritandam esse, tamen ex ratione, quam subdit Pontifex, satis colligitur illa determinatio. Pro eo (inquit) quo ad susceptionem eorum eligitur, à quorum participatione à Sanctis Patribus est priuatus. Quæ ratio habet locum in ordinibus aut beneficiis Ecclesiasticis, non autem in temporalibus. Vnde, si quis sic excommunicatus eligatur ad temporalem dignitatem, aut ministeriū, vel ad

A regnum, non propterea electio irritanda erit, & idē censo de Electione ad cathedram, etiam si sit sacra, aut Ecclesiastica: lectionis: dummodo beneficium Ecclesiasticum annexum non habeat, de officiis autem aut beneficiis Ecclesiasticis, quæ per se non habent annexam obligationem suscipiendi aliquod sacramentum, dicam in secundo puncto posito.

Secundo obseruandum est in illo c. ult. non simpliciter id dici, sed cum illo addito, *Scienter*. Sic enim dicitur, *Si tamen scienter talis electus fuerit*, & c. Non tamen explicatur ad quos referatur illa particula, *Scienter*, an scilicet ad electores, vel ad electum. Videtur tamen præcipue esse referendam ad ipsum electum: nam hæc poena illius est, & non eligentium: non enim ob eorum peccatum, sed electi, electio irritatur: ergo parum refert, quod ipsi peccet, aut non peccet eligendo, aut electio irritanda sit: ergo nihil etiam refert quod scienter eligant: nam hæc scientia solum auget eorum culpam. Et hanc sententiam docuit Gloss. ibi verb. *Scienter*, quam Innocentius, Abbas, & alij expositores communiter sequuntur.

Sed inde oritur difficultas, si huiusmodi excommunicatus eligatur ipsomet suam excommunicationem ignorante, an tunc electio valida & rata sit, ut omni defectu careat, propter quem veniat irritanda? Nam, esse irritandam, sentit Couarruias d. 5. 8. nu. 3. quia nihil distinguit inter ignoratiam electorum, & electi, sed absolute ait ad valorem & effectum huius electionis nihil conducere ignorantiam excommunicationis, & citat Gloss. in dict. cap. ult. quæ tamen solum de electoribus loquitur, & illam particulam, *Scienter*, ait, referendam esse ad ipsum excommunicatum. Exponit vero non ita *Scienter eligatur*, sed, *si scienter participauerit excommunicatio*. Vnde inferri potest, semel contracta excommunicatione minori, nihil referre quod ignoranter eligatur. Illa vero expositio violata est, nam verba textus sunt, *si tamen scienter talis electus fuerit*: vbi euidenter scientia ad electionem refertur, & persona supponit ligata minori excommunicatione, quocunque modo, vel titulo contracta fuerit, nam doctrina generalis est. Ratione tamen potest illa sententia persuaderi, quia illa electio non irritatur propter peccatum, quod electus committit se ingerendo tali electioni, sed propter incapacitatem personæ, ut satis constat ex ratione, quam subdit Pontifex dicens, *Pro eo, quod ad susceptionem eorum eligitur, quorum perceptione à Sanctis Patribus est priuatus*. Quæ ratio locum habet, siue quis sciens, siue ignorans eligatur: & siue peccet in ea electione, siue non: interdum enim fieri potest, ut non peccet, etiam si sciens eligatur, utpote si mere passiuæ se habeat, non procurando electionem, quamuis eam non impediat manifestando suam excommunicationem, quia non debet ad hoc obligari, si occulta sit.

Nihilominus contrariam sententiam indicat Syluester citans Glossam Raimundi verb. *Excommunicatio*, 4. num. 4. vbi ait, hanc inhabilitatem excommunicati esse in penam peccati. Sed hoc est verum de poena illius peccati, propter quod in excommunicationem incidit. Quod vero necessarium sit novum peccatum in ipsa electione commissum, ab ipso non probatur, neque aperte dicitur. Ait tamen, si electores ignoranter eligant, electionem non esse irritandam: quod tamen verisimile non est, ut dixi. Inde vero à fortiori videtur colligi, idem sentire, si excommunicatus ex parte sua ignoranter electus sit. Fundatur autem Syluester in illo verbo textus, *Scienter*, quod necesse est aliquam vim habere: alioquin superflue adderetur: nullum autem effectum habere, si, non obstante quacunque ignorantia tamen ex parte eligentium, quam ex parte electi electio irritanda esset. Confirmatur, quia, cum hæc censura minoris excommunicationis propter leuem culpam contrahi possit, non videtur esse adeo grauis prohibitio,

bitio, vel inhabilitas, ut etiam cum bona fide electi, ipsam electionem, vel collationem beneficii irritet.

18
Prior opinio
preferitur.

His vero non obstantibus non videtur in hac parte recedendum à communis sententia: nam eius ratio est vrgens, scilicet, quod hic effectus non fundatur in noua culpa eligentium, vel electi, ut propterea possit ignorantia excusando culpam impedire hunc effectum, sed fundatur in natura seu institutione talis censuræ, quæ, impediendo vsum passiuum sacramentorum, impedit consequenter electionem ad illud munus, quod illum vsum requirit. Quod fundamentum integrum manet etiam si ignorantia intercedat in alterutra, vel in utraque parte, scilicet eligentium, & electi. Quocirca illa particula, *Scienter*, potius videtur addita in illo textu ad augendum, quam ad limicandum. Ita ut sensus sit, *Etiam si scienter*. Et referenda erit potius ad eligentes, quam ad electum, ut omnes expostitores communiter indicant. Quia ex parte electi quasi manifestum videbatur, ignorantiam, aut scientiam nihil posse operari ad commodum eius quoad id, in quo per censuram impeditur vel prohibetur. Rursus, si ex parte eligentium fiat electio ignoranter, hoc ipso videtur inuoluntaria, & subreptitia, ac proinde irritanda: quod scitis videri poterat, si scienter eligent excommunicatum: quia, non obstante illo defectu, viderentur velle conferre illi beneficium: propterea ergo Pontifex addit, ut etiam si scienter eligant, electio irritanda sit: quia in electo semper est impedimentum: unde & ipsi male faciunt illum eligendo.

Sitne talis electio ipso iure irrita.

19
Tercio obseruanda in illo textu sunt verba illa, *Eius electio est irritanda*: nam ex ea oritur dubium, an talis electio valida sit donec irritetur à iudice, an vero sit à principio nulla. Priorem enim sensum indicant dicta verba: nam quod irritandum dicitur, supponitur non esse irritum, quamuis infirmum propter aliquem defectum, ratione cuius irritari debet. Nihilominus posteriorem sensum sequuntur Gloss. Panormitan. Syluest. & Couarr. locis citatis. Qui consequenter asserunt, illud verbum, *Irritanda est*, exponendum esse, id est, *Irrita declaranda*, seu, *irritanda quoad factum*, nam quoad ius irrita est. Hanc vero sententiam nulla ratione, vel textu confirmant. Nam quod quidam aiunt, illud verbum, *Irritandam*, esse sic exponendum ob subiectam materiam, non video quam vim habeat: quia materia est odiosa & poenalis: & ideo restringenda quoad rigorem, & amplianda quoad fauorem. Adde, in illo textu nullum esse verbum, quod significet personam sic excommunicatam reddi omnino inhabilem ad electionem, sed solum prohiberi ne eligatur, sicut prohibetur, ne sacramenta participet.

Opin. communis.
Gloss.
Panormitan.
Syluest.
Couarr.

20
Obiicitur.

Dices, ex aliis iuribus constare huiusmodi prohibitionem esse irritantem: nam in capit. *Postulasti*, de Cleric. excomm. ministr. dicitur, excommunicatis clericis non posse beneficia Ecclesiastica conferri, neque eos posse ea licite retinere. Veruntamen neque ille, neque alius textus iuris canonici de excommunicatione minori loquitur in specie quoad hunc effectum, sed loquuntur, aut expresse de excommunicatione maiori, aut simpliciter de excommunicatione, per quam intelligendam esse maiorem iam supra docuimus. Ex quo potest argumentum in contrarium retorqueri: nam vis excommunicationis maioris maior est, & ideo cum de illa agitur, declaratur electionem excommunicati irritam esse: cum autem agitur de minori solum dicitur, quod sit irritanda, eo quod cum minor sit, minorem vim habere videatur.

21
Vera sententia.

Quapropter verior mihi videtur sententia affirmans talem electionem validam esse, quamuis per

A sententiam irritari possit, & debeat. *Quam sequitur* Felinus in c. *Dilecti*, de Exceptionibus: nam, licet in num. tertio dicat, huiusmodi excommunicatum esse ineligibleem, tamen in fine nu. 4. hac sequitur sententiam. Et eandem tenet Richardus in 4. dist. 18. art. 7. q. 4. Dubitat autem ibi Richardus, an quod dicitur de Electione procedat de quacumque collatione beneficii etiam si absque electione fiat: & vtramque partem censet probabilem. Ego vero existimo habere locum in collatione beneficii, siue fiat per electionem inter multos, siue non, tum quia omnis collatio beneficii est quædam virtualis electio, cum ille cui confertur, etiam si non precedat concursus, assumatur vnus ex multis ad illud munus: tum etiam, quia ratio textus æque procedit in collatione beneficii: nam per illam aliquis assumitur ad suspensionem eorum, à quorum perceptione à sanctis Patribus est priuatus. Et hæc est communis sententia, ut colligi potest ex auctoribus supra citatis.

sentia.
Felin.

Richardus.
Dubium.
Quod dicitur de electione, procedit pariter in collatione beneficii.

B Aliud item dubium indicat ibi Richardus, an eligentes scienter huiusmodi excommunicatum, ob talem electionem incurrant poenam iuris, scilicet ut pro ea vice priuati maneant iure eligendi. Et affirmatiuam partem sequitur cum Glossa in dicto ca. *Si celebrat*, verb. *Scienter*, & fundatur in c. *Cum in cunctis*, §. *Clerici*, & in c. *Scriptum est*, versic. *Si vero*, de Electione, ubi qui indignum eligit, priuatur pro ea vice iure eligendi. Contraria tamen sententia vera est, & communis, ut notauit Panormitanus in eod. ca. num. 8. quia illa poena non est in iure expressa pro hoc casu, & ex dictis capitulis, *Cum in cunctis*, & *Scriptum est*, non est extendenda ultra casus ibi expressos, tum quia poenæ non sunt extendendæ: tum etiam, quia non est eadem ratio de eligente indignum, quæ de eligente ligatum minori excommunicatione: quia, hic non peccat contra iustitiam, & quia ille defectus leuior est, & facile auferri potest.

22
Dubium.

Glossa.

Communis sententia.
Abb.

Ad difficultatem autem supra tactam, quomodo scilicet vera sit exclusiua illa, quæ in aliis iuribus habetur huiusmodi excommunicationem tantum priuare passiuam participatione sacramentorum: dici potest exclusiuam non excludere concomitantiam: hæc autem passiuæ electio est quid concomitans passiuam susceptionem sacramentorum, ut indicatur in illa ratione, quod qui priuatus est passiuæ perceptione sacramentorum, etiam est priuatus munere, quod ad illam ordinatur. Vnde etiam dici potest hanc censuram tantum priuare participatione sacramentorum directe, & indirecte, seu immediate, ac mediate, id est, & ipsa susceptione in se, & eo munere quod ad ipsam ordinatur. Dices, non esse similem rationem: nam qui eligunt ad aliquod munus, potest non exercere munus illud, donec ab excommunicatione minori absolutus sit: ergo, licet munus illud ordinetur ad ministerium, quod requirit susceptionem sacramentorum, quia talis excommunicatus priuatus est, non propterea electio erit inualida, quia non eligitur, ut in eo statu illud exerceat. Sicut, quamuis aliquis eligatur ad tale munus in peccato mortali existens, non propterea electio erit irrita, vel irritanda: quia non eligitur, ut in eo statu exerceat munus suum sed potest absolui à peccato, & postea digne exercere. Respondeo, rem hanc non fundari in solo cursu rationis, seu illationis vnus ex alio, & hoc argumentum conuincit. Fundatur ergo in iure positivo, quod hoc statuit in dicto ca. vii. & consequenter probauit illam illationem in presenti materia: nam, licet per se necessaria non sit, est tamen congrua & sufficiens ut per positium ius ita statuatur. Atque ideo non est simile de eo, qui eligitur in peccato mortali: quia de illo nihil tale statutum est per ius positium: & ideo, licet electores male faciant aliquem eligendo in eo statu, tamen eius electio neque irrita est, ut quidam inepte dixerunt, neque etiam est infirma aut irritanda, ut bene ostendunt

23
Quæ ratio verum habet minor excommunicationem priuare passiuam receptionem sacramentorum.

Responsa.

Nauarr.

Nauarr.
Conar.

Nauarr. in cap. Si quando, de Rescriptis, exceptione 11. Couarruias in cap. Alma, 1. part. §. 8. nume. 4. de quo alias.

An electio beneficii quod ad susceptionem sacramenti non ordinatur, irritanda sit.

24

Hinc verò suboritur alia dubitatio, quando munus, aut beneficium Ecclesiasticum tale est, ut per se non ordinetur ad susceptionem alicuius sacramenti, neque in exercendo suo munere illam requirat, an talis electio irritanda sit: nam ex ratione illius textus videtur non fore irritandam, quia per eam non eligitur quis ad susceptionem sacramentorum, exempla sunt in praestimoniis, & beneficiis simplicibus pro clericis in minoribus constitutis infra sacerdotium. Nec refert quod talia beneficia requirant ordinem, quia non ordinantur ad illum ut suscipiendum, sed supponunt susceptum: & ita per se non obligant ad susceptionem alicuius sacramenti. Idem denique est de quibuscunque aliis beneficiis vel dignitatibus simplicibus, quae per se non obligant ad ministerium, quod sacramenti susceptionem includat. In contrarium vero est, quia in illo textu sine limitatione dicitur huiusmodi excommunicatum eligi non posse. Quod à Doctoribus de electione ad beneficia, & dignitates Ecclesiasticas, simpliciter & sine limitatione intelligitur.

25
Dubyro.
lusio.

Quapropter dicendum videtur, decisionem illam generaliter procedere de electione ad quodcumque Ecclesiasticum beneficium, quantumvis simplex esse videatur aut per se & proxime non obligare ad celebrationem Missae, aut sacri ordinis susceptionem: nam satis est, quod ex intentione Ecclesiae omnia haec beneficia ad hunc finem ordinantur: nam hac ratione verum est dicere omnem illum, qui eligitur ad beneficium Ecclesiasticum, eligi ad hunc finem, ut diuina sacramenta suscipiat, ac celebret. Atque ita ratio illius textus potest ad quodlibet Ecclesiasticum beneficium aptari. Vnde, cum alioqui verba eius sint ex se indefinita, & vniuersalia, de omnibus intelligenda erunt. Secus vero erit de electione ad quodlibet aliud munus, quod neque immediate, neque mediate ad sacramentorum ministerium, vel susceptionem ordinatur, ut in primo puncto huius difficultatis attigimus.

An effectus minoris excommunicationis locum habeant post Extrauag. Ad euitanda.

16

Vltimo superest explicandum circa hos effectus, an locum habeant post Extrauagantem, Ratio dubii. Ad euitanda. Et est ratio dubii, quia haec excommunicatio raro, aut nunquam fertur per sententiam peculiarem, ut infra dicemus, neque ob illam solam aliquis nominatim denunciatur excommunicatus, sed per eam Extrauagantem effectus censurarum videtur limitari ad eos qui nominatim denunciati sunt: ergo iam non habebunt locum in huiusmodi excommunicato. Circa hoc breuiter aduertendum est, per eam nullum favorem concedi ipsis excommunicatis, sed ipsos ex parte sua eque ligatos manere, ac abstinere debere ab his omnibus, à quibus per censuras priuantur. Quo fit, ut ligatus minori excommunicatione, etiamsi non sit denunciatus, sed omnino occultus, teneatur abstinere ab usu sacramentorum aequae, ac antea, quo ad alios vero potest esse nonnullum dubium.

27

Nō tenemur
vitare liga-
ti minori
excommu-
nicatione nō

Et primo dicendum est directe, & ex propria Ecclesiae prohibitione, nos non teneri ac vitandum huiusmodi excommunicatum, praesertim quādo nominatim denunciatus non est, in collatione sacramentorum. Quod in specie notauit Vgolin. tab. 3. c.

A 8. n. 4. ob dict. Extrauagant. Ad euitanda, cuius decisio comprehendit etiam excommunicationem minorem, cum generaliter loquatur de omni sententia & censura Ecclesiastica. Dixi autem, directe, & ex propria Ecclesiae prohibitione: nam indirecte & ex suppositione talis status personae sic excommunicatae, ex natura rei sequitur grauiter peccare illi, qui sacramentum ei administrat in tali statu, non solum, quia participat peccatum illius cooperando illi, sed etiam quia praebet sanctum canibus, praebendo sacramentum illi, quem scit peccare mortaliter suscipiendo illud. Si tamen qui administrat sacramentum, probabiliter credat alium non peccare propter occurrentes circumstantias, neque ipse peccabit, quia cessat ratio culpe, quae illi imputari poterat: idemque erit, si morali aliqua necessitate cogatur ad ministrandum propter vitandum scandalum, vel aliquid simile, iuxta superius dicta de Excommunicatione maiori.

Sed dubium est, an ex proprio Ecclesiae precepto prohibetur sit ministrare sacramentum huic excommunicato iam denunciato. Quod pendet ex alio an scilicet ante Extrauag. Ad euitanda, hoc esset prohibitum directe, & ex vi ipsius censurae respectu cuiuscunque. Nam quod nunc praecipum erat respectu omnium, non durat respectu denunciati. Videtur autem nullum dari huiusmodi praecipum: quia solum de ipso excommunicato dicitur remoueri à passiva perceptione sacramentorum, ex quo non fit, ut prohibita illa directe aliis fiat ne huic sacramenta ministrent.

Nihilominus tamen oppositum dicendum est, quia per se & ex vi censurae prohibentur omnes communicare cum excommunicato in re illi prohibita: ergo haec ratio censurae etiam in excommunicatione minore conuenit, quantum est ex vi institutionis eius, & ubi per Ecclesiam limitata non est. Vnde nunc ex benignitate illius constitutionis, Ad euitanda, haec prohibitio ablata est respectu excommunicati non denunciati: manet vero respectu denunciati nominatim. Addendum vero est, administratam sacramenta alteri ligato minori excommunicatione etiam nominatim denunciato non incurtere nouam censuram: etiam excommunicationem minorem: quia, ut sequenti sect. videbimus, haec solum lata est in eos, qui cum ligato maiori excommunicatione communicant: qua ratione dici solet, quod excommunicatione non transit in tertiam personam. Ut videre licet in Gloss. in c. Rogo, & in c. Excellentissimi, & sumitur ex c. Quoniam multos, 11. q. 3. Et docuit Gabr. in 4. d. 18. q. 3. art. 2. concl. 9. ubi confusè dicit, communicantem cum excommunicato minori excommunicatione: neque peccare, neque censuram incurtere: nam hoc posterius est verum: illud vero prius non ita vniuersaliter verum est, sed extra casus prohibitos, ut dictum est de administratione sacramentorum, & de electione iam dicam.

Ex dictis enim sequitur esse prohibitum ex vi huius censurae quibuscunque electoribus, ne aliquent illa ligatum eligant ad Ecclesiasticas dignitates, vel beneficia, propter rationem superius factam: peccabit igitur sic eligens, & quidem grauiter ex sententia omnium, quamuis ob hanc causam nullam censuram, aut poenam ipso iure incurrat, ut supra tactum est. Nunc autem hoc maxime locum habet, si quis nominatim sic excommunicatus, & denunciatus sit, quod rarissime contingit, ut dixi. At vero respectu eorum, qui non sunt nominatim declarati, videtur quidem cessasse hoc peccatum in ipsis eligentibus: quia illis prohibita non est vlla communicatio cum tali excommunicato: ergo neque eius electio est in illis prohibita: ergo non peccant eligendo seclusa prohibitione, & aliunde non apparet ratio peccandi, quia ibi nulla est participatio in peccato alterius.

Nihilomi-

Nihilominus cenſeo talem electiōem irritan-
dam eſſe, iuxta ca. Si celebrat, quia poſt Extrau. ad cui-
ſanda, nullus fauor fit ipſi excommunicato: ergo eſt
æque inhabilis ad paſſiuam electiōem, ac erat an-
tea: alioqui magnus fauor illi fieret. Ergo eius electiō
æque irrita eſt vel infirma. Et ex hoc capite exiſtimo
peccare electores, ſi huiusmodi excommunicatum
eligant: quia eligunt perſonam inhabilem, vel ſim-
pliciter iuxta opinionem probabilem; vel ſaltem
in pacem electiōis omnino firmę & quam Eccle-
ſiaratam ſemper habitura ſit: ipſi autem, ex natura
rei, ſeu ex officio electorum, tenentur ratam & fir-
mam electiōem facere: peccant ergo contra ſum-
munus eligendo, in genere quidem grauiter,
in particulari vero iuxta materię qualitatem.

Alia dubitatio tractari poteſt, an ligatus excom-
municatione minori ſuſcipiendo ordines, maneat
ab illis ſuſpenſus. Sed quia res eſt facilis, dico breui-
ter, illum non manere ſuſpenſum, quia talis ſuſpen-
ſio in iure non inuenitur: nam cap. Cuius illorum, de
Sent. excomm. loquitur de ligatis excommunicati-
one maiori, & præter illud, nullum eſt aliud in iure
in quo feratur hæc ſuſpenſio. Atque ita notauit Na-
uarr. c. 27. n. 25.

SECTIO III.

Quibus modis, & cauſis incurritur excommuni-
catio minor.

Poteſt hæc excommunicatione ferri à iu-
re, & ab homine; primum conſtat ex
vſu, vt infra videbimus: ſecundum
magis ratione, quam vſu probari
poteſt: raro enim ac ſere nunquam
iudices Eccleſiaſtici vtuntur hac cenſura in ſenten-
tiis ab homine ferendis. Nihilominus tamen de po-
teſtate dubitari non poteſt, tum quia, ſi poteſt homo
excommunicationem maiorem ferre, cur non etiam
minorem, cum eiudem ſint ordinis, & ſolum
diſferant ſecundum magis & minus, vel tanquam
totum & pars, & in his verum habeat regula iuris.
Qui poteſt id, quod maius, poteſt etiam id quod eſt
minus: tum etiam, quia, ſi hæc cenſura poteſt ferri à
iure, cur non ab homine: cum ius ipſum ab homine
conditum ſit. Et ita docent Theologi in 4. diſt. 18.
ſpecialiter Richardus art. 7. q. 4. Vbi ait interdum
etiam reperi in iure excommunicationem mino-
rem per ſententiam ab homine latam, & citat cap. 1.
5. q. 1. ſed ibi non imponitur pena vilius excommu-
nicationis ſed flagellationis. In ſecundo vero capite
Gregorius priuat participatione Eucharistię au-
ctorem occultum cuiuſdam publici delicti: que pri-
uatio fuit veluti quædam excommunicatione minori:
ſed de illo textu plura in ſuperioribus diximus. Ea-
dem opinio communis eſt Summiſtarū, & aliorum
Doctorem, quos late congerit Vgolinius tab. 3. cap. 1.
& videri poteſt Nauarrus cap. 27. num. 25. Sylueſter
Excommunicatio. 4. D. Antonin. in tract. de Excom-
municatione. c. 79. nu. 11. qui citat cap. 2. 5. q. 2. De quo
etiam textu ſupra dictum eſt, nam in illo non agitur
de excommunicatione minori, prout nunc eſt in vſu,
ſed de aliis modis, quibus olim cogebantur rebelles
ad obediendum Eccleſiæ.

Ob qua crimina excommuni. minor à iure incur-
ritur.

Circa vtrumque autem excommunicationis mo-
dum pauca notanda ſunt. Et primo de illa, quę
iure fertur, inquiri poteſt, propter quę delicta in-
currat. Nam Sylueſter ſupra num. 2. decem cauſas
numerat. Antonin. nouem, Innocent. in c. 1. de Sent.
excomm. octo numerat: Nauarrus autem vnum tan-
Fr. Suarez tom. 5.

A tum admittit, & merito, quia reliqui nec ſunt in v-
ſu, nec in eis interuenit propria excommunicatio
minor. Caſus ergo certus in quo hæc cenſura incur-
ritur ipſo iure, eſt ob participationem indebitam
cum excommunicato maiori excommunicatione. ſu. certus
Sumitur ex cap. Nuper, de Sentent. excommuni. Vbi
non additur particula minor, tamen ab omnibus in-
telligitur, additurque in cap. Statuimus. eod. in 6. & in
cap. Illa quotidiana, de Elect. in 6. vocatur ſimplex ex-
communicatio, propter ſimplicem effectum vt ibi no-
tat Abb. Præterea quando per illam communicati-
onem ius vult imponere maiorem excommunicati-
onem, exprimit illam, & ſi ab homine fit inferenda,
determinat formam, vt ſupra viſum eſt: ergo extra
illos caſus non incurritur maior, ergo minor, nā ali-
quam incurri certum eſt. Denique hac ratione v-
rum eſt quod ſupra dicebam, excommunicationem
maiorem non tranſire in tertiam perſonam, quia
per communicationem illius nō incurritur excom-
municatio maior, alias etiam illa tranſiret in com-
municationem. Sed contra: quia in can. 11. 12. & 13.
Apoſtol. dicitur, communicantem cum excom-
municato communionem priuandum eſſe, Et in c. Ex-
communicatos, cap. Cum excommunicatos, capit. Si quis
frater, 11. quaſt. 3. dicitur communicantem cum ex-
communicato incurrere ſimilem, vel communem
excommunicationem. Reſpondeo hæc antiquiora
iura eſſe per poſteriora explicanda de ſimili vel com-
muni excommunicatione in ratione quali generi-
ca. Item ſi ſit pertinax fore ligandum maiori, non
tamen ipſo facto illam incurrere.

B Addendum vero eſt, etiam ad incurrendam in eo
caſu hanc cenſuram neceſſarium eſſe vt communi-
catio cum excommunicato ſit peccaminosa: nam,
cum hæc ſit pœna, non incurritur, niſi vbi præcedit
culpa, & ideo in caſibus, in quibus ſecundum ius aut
rectam rationem licitum eſt communicare cum ex-
comm. hæc cenſura non incurritur. Ad hanc vero
pœnam imponendam ſufficiens exiſtimata eſt talis
culpa venialis: quod factum videtur, vt ipſa excom-
municatio maior magis timeatur, & ne facile ho-
mines audent communicare cum excommuni-
catis. Ne autem nimia eſſet ſeueritas, & maiora in-
commoda afferret, ideo etiam ſi illa communicatio
culpa mortalis ſit, non eſt propter eam generaliter
impoſita grauior cenſura. Nec vero mirandum eſt,
quod propter inæquales culpas eadem pœna Eccle-
ſiaſtica imponatur: quia lex generaliter fertur, & ad
iudices ſpectat maiora adhibere remedia, vbi graui-
ores culpę interceſſerint. Præterea hoc intelligen-
dum cenſeo de peccato veniali ex leuitate materię,
vt quia communicatio parua eſt, in aliqua ſalutari-
one; aut colloquio, aut communi menſa, ac vero ſi
peccatum ſit veniale ex imperſecta deliberatione, &
aduertentia, probabilius mihi videtur, tunc nō in-
curri cenſuram: quia ille nō eſt actus perfecte huma-
nus, & conſequenter illa non eſt inobedientia, ne-
que contumacia proprie dicta, ſine qua incurritur
cenſura, ſeruata proportionem ad eius cauſam, & ma-
teriam.

Alii caſus excluduntur.

VT autem certo conſtet hunc caſum eſſe vni-
cum, neceſſe eſt breuiter per alios, qui nume-
rari ſolent; diſcurrere. Primus eſt ſacrilegium ex
cap. Miror, 17. quaſt. 4. ſed ibi nulla cenſura ipſo iu-
re imponitur, ſed ſolum refertur quædam cenſura
ſeu pœna à D. Aug. lata in quendam ob ſacrilegium,
ipſe autem, nec condidit ius, nec pro tota Eccleſia
condere potuit. Alius eſt notoria fornicatio clerici
ex cap. Veſtra, de Cohabitatione Clerici, & mulier.
Sed ibi ſolum agitur, de Sacerdote publice concu-
binario, qui vitandus dicitur in ſacro miniſterio, &
communione adminiſtratione. Que pœna, ſi aliqua
cenſura tunc erat, non pertinebat ad excommuni-
cationem.

Vnicui ca-
cum excommunicato maiori excommunicatione. ſu. certus
huius cen-
ſura.

Obiectio

Solutio.

Ad incur-
dam hanc
cenſur. in eo
caſu requir-
tur culpa.
Venialis ſuf-
ficiat.

Ex leuitate
materiæ.

Non ſufficit
tamen ex de
liberatione
imperſecta.

Primus.
Ca. Miror.
17. q. 4.

Secundus
Ca. Veſtra
de Cohabit.
cleric. &
mulier.